

POZNAVANJE LEKSIKA DUBROVAČKOGA GOVORA NEIZVORNIH GOVORNIKA HRVATSKOGA JEZIKA

Marija Konsuo Kuzmanić
Sveučilište u Dubrovniku
marija.konsuo@gmail.com

Ljubica Jeljenić
OŠ Antuna Masle – Orašac
ljubica.vlasic.96@gmail.com

UDK: 811.163.42'286(497.584
Dubrovnik)*
811.163.42'243
Pregledni rad
Primljen: 11. 4. 2024.
Prihvaćen za tisak: 16. 1. 2025.

Jezik je izrazito dinamična tvorevina sklona čestim promjenama i prilagodbama. Promjene nisu vidljive samo na razini jezika kao standarda, već se odnose i na područja narječja, dijalekata i mjesnih govora. Svi mjesni govori prolaze kroz brojne promjene, najprije zbog utjecaja globalizacije, komunikacije iz medija, ali i standardnoga jezika. Unatoč snažnomu utjecaju suvremenoga načina življenja i tehnološkoga napretka, leksik dubrovačkoga govora zabilježen u rječnicima dubrovačkoga govora *Škrinja uspomena – Dubrovački jezični pabirci* autorice Melite Bego-Urban, *Naški – Dubrovački rječnik* autora Davora Mladošića i Maje Milošević te *Rječnik dubrovačkog govora* autora Mihajla Bojanica i Rastislave Trivunac i dalje se čuva i koristi u svakodnevnoj komunikaciji. Stoga je u radu u glavnome fokusu upravo dubrovački govor i njegova recepcija kod neizvornih govornika. Točnije, u radu se pokušava ispitati poznavanje leksika dubrovačkoga govora na odabranome korpusu riječi iz svakodnevnoga života (hrana, odjeća, kućanstvo) neizvornih govornika hrvatskoga jezika koji borave na području Dubrovnika i njegove bliže okolice.

KLJUČNE RIJEČI: *hrvatski kao strani jezik, izloženost stranomu jeziku, jezik, leksik dubrovačkoga govora, usvajanje stranoga jezika*

1. Uvod

Poslovice *Koliko jezika znaš, toliko ljudi vrijediš!* oslikava čovjekovu potrebu za poznavanjem stranih jezika. Jezici obogaćuju čovjekovo znanje, otvaraju nove vidike, spajaju ljude i kulture, a imaju i veliku ulogu u zapošljavanju. Hrvatski jezik opisan je i propisan normativnim priručnicima te se poučava i uči u formalnome obrazovanju. Također je materinski jezik za više od 5,5 milijuna ljudi.¹ Morfološki je složen jezik, što svakako predstavlja

¹ Prema podacima Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (URL 2).

izazov u poučavanju i učenju hrvatskoga kao stranoga jezika. Riječ je, dakle, o jeziku koji nije rasprostranjen na velikome području i koji ne govori veći broj ljudi, stoga je popularizacija hrvatskoga kao drugoga ili stranoga jezika od iznimne važnosti za promicanje ljepota hrvatskoga jezika, ali i za općenito širenje hrvatske kulture i običaja. Uza sve navedeno, važno je istaknuti da je riječ o jeziku koji je bogat različitim govorima, a jedan od njih je i dubrovački. Dubrovački govor pripada štokavskom narječju i smatra se najistočnijim među zapadnim štokavskim govorima (Lisac 2003). Zbog brojnih posebnosti, osobito na području fonologije, dubrovački govor lako je uočljiv i prepoznatljiv pa rijetko tko neće prepoznati Dubrovkinju ili Dubrovčanina na temelju njihova načina izražavanja, ali i zastupljenosti romanskoga leksika. Tolja u svome *Rječniku dubrovačkog govora* (2020) navodi i opisuje istaknute karakteristike dubrovačkoga govora s primjerima: zastupljenost romanskoga leksika (*tênda*, *gùlôz*), ikavizmi (*prîko*, *rikuperávat*), zatvoren i otegnut izgovor (*gruâd*, *duvâdeseti*), izostanak epentetskoga /l/ (*čěljâd/čějâd*, *ljúbica/ljúbica*) i dr. Kada je riječ o romanizmima u dubrovačkome govoru, Vulić i Šimunković (2015: 33) ističu da su to uglavnom „ili adaptirani latinizmi, ili riječi iz dalmatskoga, tj. dalmatoromanskoga supstrata iz doba naseljavanja hrvatskoga stanovništva na to područje, ili su pak noviji talijanizmi, uglavnom iz 19. stoljeća“.

Učenje i usvajanje hrvatskoga kao stranoga jezika na početnome stupnju odnosi se na svladavanje leksika i gramatike te na stjecanje međukulturne i komunikacijske kompetencije. Sam naziv „komunikacijska kompetencija“ sadrži dvije riječi koje u kombinaciji znače „kompetencija za komuniciranje“ (Bagarić, Mihaljević Djigunović 2007).² Komunikacijska kompetencija, inače koncept koji je uveo Dell Hymes (1972), ne obuhvaća samo gramatičko znanje, već i sposobnost prikladne uporabe jezika u različitim komunikacijskim i kulturnim kontekstima. Postizanje određene razine međukulturne i komunikacijske kompetencije trebao bi biti osnovni cilj učenja i poučavanja jezika. Budući da sudionici u komunikaciji često govore različite jezike, mnogi teoretičari smatraju da je, uz jezičnu kompetenciju, potrebno usvojiti i (među) kulturnu kompetenciju.

Koncept međukulturne komunikacijske kompetencije razradio je Michael Byram (1997). Sam koncept međukulturne kompetencije smatra se širim konceptom od komunikacijske jer, osim jezičnih i strategijskih elemenata,

² Bagarić, Mihaljević Djigunović (2007) u svome radu *Definiranje komunikacijske kompetencije* pružaju pregled definicija komunikacijske kompetencije od njegova nastanka, odnosno od 60-ih godina 20. st. kada ga je Chomsky uveo u lingvistički diskurs do 90-ih godina kada Bachman predlaže novi pojam „komunikacijska jezična sposobnost“, koji ujedinjuje značenje pojma jezičnoga umijeća i pojma komunikacijske kompetencije. Donose pregled triju aktualnih modela komunikacijske kompetencije Canalea i Swainove, odnosno Canaleov model, Bachmanov, odnosno Bachman i Palmerov model te modela koji je opisan u ZEROJ-u.

obuhvaća i dodatne specifične komponente (Pavičić Takač, Bagarić Medve 2013: 3–11). Međukulturna kompetencija označava sposobnost uspješnoga i primjerenoga ponašanja s pripadnicima druge kulture i jezika (Fantini 1995); odnosno obuhvaća znanje o vlastitoj i tuđoj kulturi te je ona „sposobnost tumačenja i povezivanja, sposobnost otkrivanja ili međudjelovanja, poštivanje tuđih vrijednosti, uvjerenja i ponašanja te relativiziranje samoga sebe, sposobnost viđenja samoga sebe kao što nas drugi vide (Byram, u Bandura 2003), ali i jezična sposobnost ili kompetencija (Byram 1997)“ (Novak-Milić, Gulešić-Machata 2006: 69).

U *Zajedničkome europskom referentnom okviru za jezike* (2005: 113) leksička komponenta definira se kao poznavanje i sposobnost korištenja vokabulara nekoga jezika koju sačinjavaju leksički i gramatički elementi. Pritom leksički elementi uključuju gotove izraze kao što su rečenične formule, idiomatski izrazi, ustaljeni izrazi, ustaljene fraze i kolokacije te pojedinačne riječi, a gramatičkim elementima pripadaju riječi zatvorenoga tipa kao što su članovi, kvantifikatori, veznici i dr. Pavičić Takač i Bagarić Medve (2013: 138–168) u svojoj knjizi *Jezična i strategijska kompetencija u stranome jeziku* leksičku kompetenciju protumačile su unutar različitih modela komunikacijske kompetencije. Naime, komunikacijska kompetencija može biti sagledana kao dio gramatičke (Bachman 1990; Bachman i Palmer 1996) ili jezične kompetencije (Celce-Murcia 2007), pri čemu u revidiranome modelu dodaje formulaičnu kompetenciju. Bachman ističe da leksička kompetencija uključuje poznavanje riječi, njihovih značenja i kulturnih referenci, dok u kasnijemu modelu kulturne reference i idiome pripisuje isključivo sociolingvističkoj kompetenciji. Važno je spomenuti i da Celce-Murcia razlikuje leksičko znanje kao dio jezične kompetencije i pragmatičku funkciju leksičkih fraza u akcijskoj i diskursnoj kompetenciji, dok formulaična kompetencija obuhvaća ustaljene fraze, kolokacije, idiome i leksičke okvire. Stoga, ako se leksička kompetencija promatra kao znanje vokabulara, onda se zaključuje da je leksička kompetencija neizostavan dio komunikacijske kompetencije. Također su Pavičić Takač i Bagarić Medve (2013: 147) istaknule kompleksnost znanja o inojezičnoj leksičkoj jedinici:

Potpuno je znanje o inojezičnoj leksičkoj jedinici dakle izuzetno kompleksno. Ono nije samo znanje popisa velikoga broja riječi, nego ga čini čitav niz međusobno isprepletenih aspekata koji zadiru u različita područja lingvistike i, kao što smo navele, različite komponente komunikacijske kompetencije. Leksičko znanje obuhvaća poznavanje niza različitih oblika leksičkih jedinica (od morfema, preko njihovih kombinacija i izvedenica, do frazeoloških jedinica, pa i rečenica koje su čvrsto određene jedinice) i njihovih odnosa (leksičkih, semantičkih i

sintaktičkih, paradigmatičkih i sintagmatskih). Sve je navedene aspekte pokušao objediniti Nation (2001.).

Nadalje, Udier i Gulešić Machata (2011) govore o višem i nižem varijetetu. Viši varijetet odnosi se na visoki stil, dok niži varijetet obuhvaća razgovorni jezik. U procesu poučavanja hrvatskoga kao inoga jezika (HIJ) potrebno je uključiti oba varijeteta da bi govornici bili osposobljeni služiti se hrvatskim jezikom u svim životnim situacijama. Dakle, važno je osvijestiti inačice te pravilno usvojiti kada je uporaba koje inačice prikladna. U početnim fazama učenja preporučuje se neutralan varijetet, dok se od srednje razine postupno uvode elementi i višega i nižega varijeteta. Naime, poučavanje bi trebalo omogućiti razumijevanje formalnih i neformalnih registara te sposobnost njihove pravilne uporabe u skladu s komunikacijskom situacijom. Udier i Gulešić Machata (2011) predstavljaju svoj model učenja HIJ-a koji treba uključivati oba varijeteta imajući u vidu ishode učenja jezika. Stoga, kada je riječ o leksiku, očekuje se razlikovanje registara i pravilna upotreba varijeteta ovisno o kontekstu. To se, prije svega, odnosi na upotrebu standardnoga leksika u formalnim te razgovornoga leksika u neformalnim situacijama. Uz to nije očekivana upotreba hrvatskih riječi umjesto internacionalizama, barem do viših stupnjeva učenja (niži varijetet). Ukratko, „komunikacijska kompetencija uključuje poznavanje jednog i drugog varijeteta s obzirom na činjenicu da će se neizvorni govornici naći u situacijama da trebaju upotrijebiti, ili barem pasivno poznavati, oba“ (Udier, Gulešić Machata 2011: 343).

Za razumijevanje samoga koncepta i krajnjega cilja istraživanja rada potrebno je poznavati osnovne pojmove poput materinskoga, inoga, drugoga i stranoga jezika. Također je važno osvijestiti razlike između dvaju procesa usvajanja i učenja stranoga jezika. Materinski jezik odnosi se na prvi jezik koji čovjek kao dijete nesvjesno usvaja u prirodnoj okolini, u emocionalno karakteriziranoj povezanosti djeteta i majke ili druge bliske osobe ako majke nema. S druge strane, ini je jezik krovni naziv za različite vrste jezika koji se razlikuju od materinskoga načinom ovladavanja i „pri tomu je glavni kriterij upravo vladanje jezikom, jezični identitet, a ne samo njegova izvanjezična, psihološka ili društvena obilježja“ (Jelaska 2016: 91). Dalje, prototipni strani jezik uči se izvan okoline u kojoj njime vladaju njegovi izvorni govornici. Njime se ovladava uz svjestan trud i napore, a znanje počinje od naučenoga koje može, ali i ne mora prijeći u usvojeno (Jelaska 2016: 92). Pojednostavljeno, strani je jezik³ onaj koji se uči u školi ili na posebnim tečajevima u zemlji

³ Jelaska (2005: 31) bilježi da se stručnjaci koji razlikuju nazive drugi i strani jezik često ne slažu u određivanju granica tih dvaju termina, kao što je, kako navodi autorica, primjer kada se neki jezik koristi za sporazumijevanje u zemlji u kojoj se uči, ne kao državni ili službeni

u kojoj se njime ne služi i može se ovladati njime samo do neke određene razine (Jelaska 2005: 24–29). Za razliku od stranoga, drugi je jezik okolinski idiom kojim dijete ovladava nakon izloženosti materinskomu jeziku (Jelaska 2016: 92), tj. jezik koji u istoj državi uče stanovnici koji su u njoj rođeni i koji su od rođenja, poput materinskoga, usvajali (Jelaska 2005: 29). Postoji i termin nasljedni jezik, a odnosi se na jezik koji je tko usvajao u svojem domu ili jezičnoj zajednici kao materinski ili jedan od materinskih, ali mu je izloženost nadmoćnijemu jeziku okoline promijenila jezični razvoj, bilo tako da je nazadovao ili okamenio svoje jezično znanje, bilo tako da nije u potpunosti usvojio sva jezična obilježja svojega jezika (Jelaska 2016: 93).

Ovladavanje drugim jezikom nadređeni je pojam koji uključuje usvajanje i učenje te se odnosi na složenu pojavu utemeljenu na spoznajnim i jezičnim procesima. Treba razlikovati proces usvajanja, koji se odvija u prirodnoj sredini i odnosi se na nesvjestan, spontan proces poboljšanja jezične i komunikacijske kompetencije nekoga jezika, od procesa učenja stranoga jezika koji se, prije svega, odnosi na institucionalni, strukturirani pristup učenju jezika. Ukratko, riječ je o svjesnoj odluci pojedinca da poduzme određene radnje i napor ne bi li ovladao novim jezikom (Ćoso 2016: 497). Za razliku od materinskoga jezika koji se usvaja jednostavnom izloženošću jeziku u prirodnim situacijama, usvajanje drugoga jezika nije samorazumljivo. Drugi se jezik, bez obzira na duljinu izloženosti, često usvaja samo do neke razine koja se ne prelazi. Učenje se odnosi na svjesni napor; riječ je o uspostavljanju veza u umu, a na tečajevima ili u školi za učenje jezika koriste se različite metode. Dakle, usvajanje je spontano u prirodnim situacijama, a učenje svjesno u posebno oblikovanim situacijama. Ipak, ta podjela na svjesno i naučeno nije „oštra“. Naime, jedan se jezik može dijelom naučiti, a dijelom usvojiti (Jelaska 2005: 88–90).

Jasno je da za ovladavanje stranoga jezika nije dovoljno poznavati samo jezični sustav, već treba poznavati jezik kao akciju. Važno se znati njime koristiti i u društvenome kontekstu (Vrhovac 2001: 15). Ovladavanje stranim jezikom omogućuje komunikaciju među različitim jezičnim skupinama u društvu i nije isto usvaja li se jezik u prirodnoj sredini ili ga se uči daleko od jezičnoga dodira s izvornim govornicima. Stoga valja spomenuti teoriju jezične socijalizacije u kojoj društveni aspekt ovladavanja jezikom dobiva na punoj važnosti. Naime, njezina je glavna ideja da je jezični razvoj i kognitivni i društveni proces u kojemu se jezično znanje međusobno izgrađuje s društvenim znanjem. Prema tome, jezik i znanje formiraju se u društvenome

jezik, te ga tada neki autori smatraju stranim jer se njime ne koriste izvorni govornici, a drugi drugim jezikom jer se rabi kao okolinski jezik. U našem se radu koristimo nazivom strani jezik za hrvatski koji je našim ispitanicima nematerinski jezik i koji uče i usvajaju na hrvatskome govornom području, u Dubrovniku.

kontekstu i interakciji. S druge strane, stupanj ovladanosti stranim jezikom može ovisiti i o osobnosti pojedinca i načinu na koji se on prilagodio novoj kulturi. Tu je riječ o modelu akulturacije koji se koncentrira na društvene, ali i kulturološke te psihološke čimbenike. Medved Krajnović (2010: 66–93) smatra da će brzina i stupanj prilagodbe ovisiti o društvenoj i kulturološkoj udaljenosti između imigrantske zemlje i zemlje domaćina, veličini imigrantske zajednice, duljini boravka u toj zemlji itd. Potom navodi i važnost dobi učenika za krajnji stupanj usvojenosti stranoga jezika. Naime, što se ranije počne ovladavati jezikom, veći je stupanj njegove usvojenosti. Takva teorija temelje ima u biološki uvjetovanome procesu starenja koji negativno utječe na opću sposobnost učenja, a samim time i na učenje jezika.

Učeći hrvatski jezik, stranci, kao neizvorni govornici, upoznaju i uče hrvatsku kulturu te se upoznaju s frazeologijom i različitim jezičnim konstrukcijama nužnima za ovladavanje hrvatskoga jezika. Živeći u Dubrovniku i slušajući govor lokalnoga stanovništva, stranci vrlo brzo nauče dubrovački obrazac pozdravljanja *De si, kenova?*, ali i standardni način pozdravljanja *Dobar dan. Što je nova?* kojim se služe u formalnome okruženju, primjerice na fakultetu. Isto tako, s lakoćom usvajaju dubrovački pozdrav *adio* kojim se pozdravljaju u neformalnim razgovorima s prijateljima, u trgovini i sl. te standardni pozdrav *doviđenja*.

2. Metodologija

Za potrebe istraživanja izrađen je anketni upitnik kojim se nastojalo ispitati poznavanje u svakodnevnome govoru češće korištenih dubrovačkih riječi i fraza odabranoga korpusa riječi (hrana, odjeća, kućanstvo) te njihovih ekvivalenata u standardnome hrvatskom jeziku. Odabrane su riječi koje su učenici, odnosno polaznici tečajeva koristili u svojim govorima, a koje su nastavnice zabilježile te su ih podijelile u više korpusa, kao i riječi iz navedenih rječnika dubrovačkoga govora. Ispitanici su trebali napisati značenje ispitivanih riječi.⁴ Upitnik se sastoji od tri dijela i obuhvaća opće informacije o ispitaniku (spol, godina rođenja, materinski jezik, je li hrvatski jezik učio u školi ili na tečaju, koliko dugo živi u Dubrovniku i samoprocjena razine znanja hrvatskoga jezika prema Zajedničkome europskom referentnom okviru za jezike), potom popis riječi i fraza iz dubrovačkoga dijalekta i njihovi ekvivalenti u dubrovačkome standardnom jeziku.⁵ Podatci su prikupljeni

⁴ Popis odabranih riječi dostupan je u priložen upitniku u nastavku rada.

⁵ Pri izradi upitnika koristili smo se i dostupnim rječnicima dubrovačkoga govora *Škrinja uspomena – Dubrovački jezični pabirci* autorice Melite Bego-Urban iz 2010. godine, *Naški*

putem Google obrasca i obrađeni su u programu SPSS. Također je provedena kvantitativna analiza podataka.

Postavljene su sljedeće hipoteze:

1. Ispitanici koji dulje borave na dubrovačkome području poznavat će više dubrovačkih riječi i izraza.
2. Ispitanici čiji materinski jezik pripada slavenskoj grupi jezika imat će bolje rezultate i poznavati više riječi i izraza.

2.1. Ispitanici

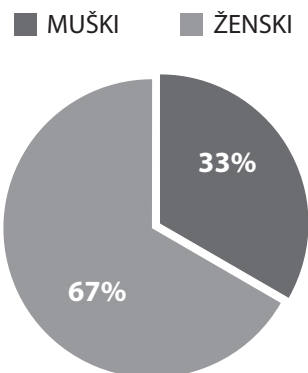
U istraživanju je sudjelovalo 57 ispitanika⁶ neizvornih govornika hrvatskoga jezika koji borave na području Dubrovnika i njegove bliže okolice (Župa dubrovačka). Riječ je o učenicima osnovnih škola, njihovim obiteljima, polaznicima tečaja hrvatskoga kao stranoga jezika te ispitanicima koji su hrvatski usvajali isključivo u neformalnome okruženju. Točnije, ispitanici su učenici iz Ukrajine i SAD-a kojima je materinski jezik ukrajinski odnosno engleski, a na širemu području Dubrovnika pohađaju osnovnu školu. Istim upitnikom ispitanici su i njihovi roditelji koji zajedno s njima borave i rade u Dubrovniku, ali ne uče hrvatski jezik na tečaju ili u školi te strani polaznici Centra za jezike Sveučilišta u Dubrovniku koji trenutačno borave na širemu području Dubrovnika. Od toga je 38 (67 %) ispitanika ženskoga spola i 19 (33 %) ispitanika muškoga spola. Materinski su jezici ispitanika engleski (42 %), ukrajinski (39 %), njemački (7 %), ruski (5 %), makedonski (3,5 %) i španjolski (3,5 %). Također, najveći broj ispitanika pripada slavenskoj grupi jezika.

– *Dubrovački rječnik* autora Davora Mladošića i Maje Milošević iz 2011. godine te *Rječnik dubrovačkoga govora* autora Mihajla Bojanića i Rastislave Trivunac, a koji je uredio i izdao Nikola Tolja u vlastitoj naknadi 2020. godine.

⁶ Na području Dubrovačko-neretvanske županije prema posljednjemu Popisu stanovništva iz 2021. godine živi ukupno 115 564 stanovnika, od čega u gradu Dubrovniku 41 562 (38 %) i u Župi dubrovačkoj 8705 (8 %) stanovnika (a područje grada Dubrovnika i Župa dubrovačka lokacije su provođenja ovoga istraživanja). Prema podacima koji se odnose na materinski jezik stanovnika ispitanici na području grada Dubrovnika (41 562, 95 %) i Župe dubrovačke (8705, 97 %) izjasnili su se da im je hrvatski materinski jezik, dok su neki od ostalih materinskih jezika zabilježenih na ovome području albanski, mađarski, češki, poljski, ruski, ukrajinski, talijanski i ostali jezici (prema URL1). Svakako treba uzeti u obzir i društveno-ekonomsku situaciju vezanu za ratna zbivanja u Ukrajini zbog čega je prisutan nešto veći broj Ukrajinaca i na ovome našem području (ta skupina ujedno je brojno zastupljena u našem istraživanju).

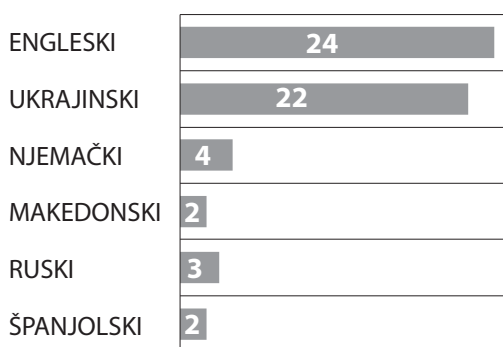
S obzirom na to da je riječ o ispitanicima koji su primarno učenici osnovnih škola i polaznici tečaja hrvatskoga kao stranoga jezika te pripadnici njihovih obitelji odnosno njihovi prijatelji koji su također neizvorni govornici hrvatskoga jezika, raspon je ispitanih dobnih skupina velik.

SPOL ISPITANIKA

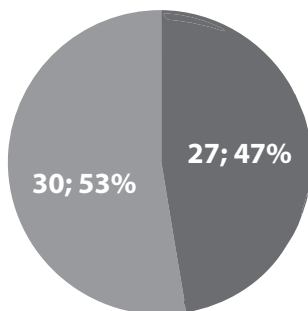
Slika 1. Spol ispitanika

MATERINSKI JEZIK

Slika 2. Materinski jezici

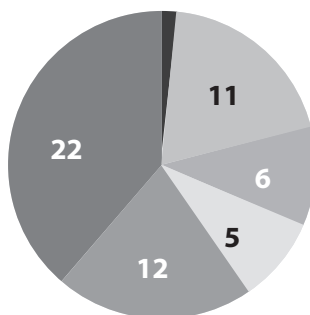
PODJELA ISPITANIKA PO PRIPADNOSTI SLAVENSKOJ GRUPI JEZIKA

Slika 2. Podjela ispitanika po pripadnosti slavenskoj grupi jezika

DOBNA SKUPINA

70+ 60+ 50+
40+ 30+ lis. 20

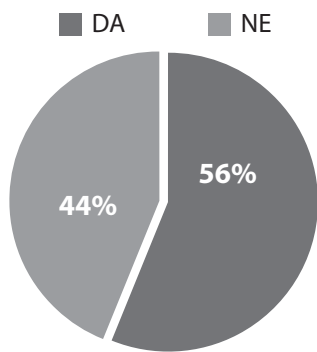

Slika 4. Dob ispitanika

3. Rezultati istraživanja i rasprava

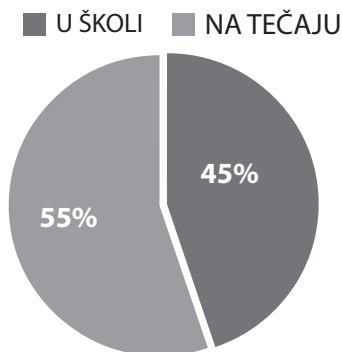
Ispitano je 57 ispitanika, od kojih su se 32 ispitanika (56 %) izjasnila da hrvatski jezik uče u formalnome okruženju (u školi ili na tečaju), dok njih 25 (44 %) jezik uči samostalno. Od ispitanika koji jezik uče u formalnome okruženju, njih 16 (55 %) pohađalo je ili trenutačno pohađa tečaj u Centru za jezike Sveučilišta u Dubrovniku, a 13 (45 %) ispitanika uči ga u školi.

UČIŠ LI HRVATSKI JEZIK U FORMALNOME OKRUŽENJU (ŠKOLA, TEČAJ)?

Slika 5. Učenje jezika u formalnome okruženju za jezike

ŠKOLA/TEČAJ

Slika 6. Učenje u školi ili u centru

3.1. Duljina boravka u Dubrovniku

Ovim se istraživanjem nastojalo ispitati i utječe li duljina boravka na mjestu u kojemu se uči i usvaja hrvatski jezik na poznavanje leksika dubrovačkoga govora i standardnoga hrvatskog jezika. Prosječan broj godina koji su ispitanici proveli u Dubrovniku je 2,7 godina (pritom valja naglasiti da je najveći broj godina koje su ispitanici (4 %) proveli u Dubrovniku 22 godine, a najmanje u Dubrovniku borave ispitanici (8 %) iz Ukrajine, oko šest mjeseci.

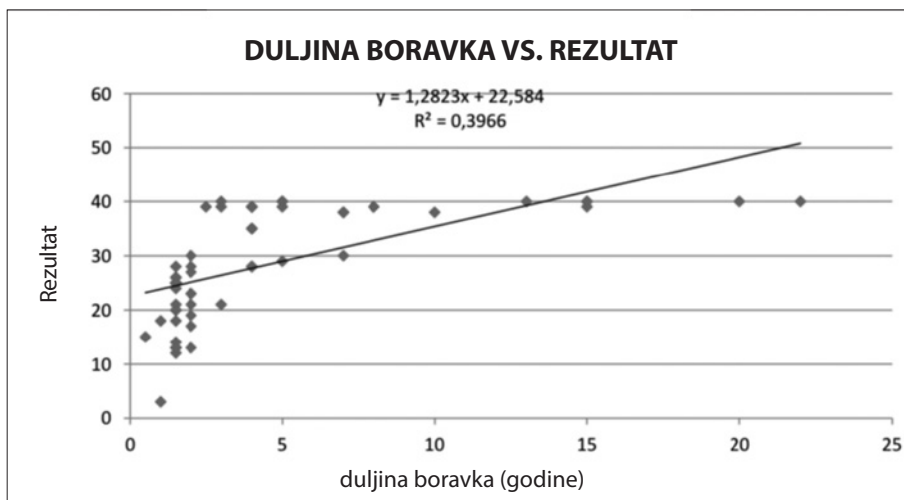
3.2. Ispitanici prema skupini jezika

Ispitanici su također podijeljeni u dvije skupine prema njihovu materinskom jeziku. Tako 1. skupinu čine ispitanici kojima je materinski jezik jedan od slavenskih jezika (ukrajinski, ruski ili makedonski), dok 2. skupinu

ispitanika čine oni kojima materinski jezik ne spada u skupinu slavenskih jezika (engleski, njemački, španjolski). Analizom podataka po navedenim skupinama uočava se da 2. skupina (oni kojima jedan od slavenskih jezika nije materinski jezik) ima značajno bolji rezultat u poznavanju dubrovačkoga govora, pa se može zaključiti da ljudi koji dolaze iz slavenskih zemalja ne znaju bolje dubrovački govor od druge skupine samo po sebi, već na navedeno utječe i duljina boravka.

3.3. Korelacija duljine boravka s poznavanjem leksika

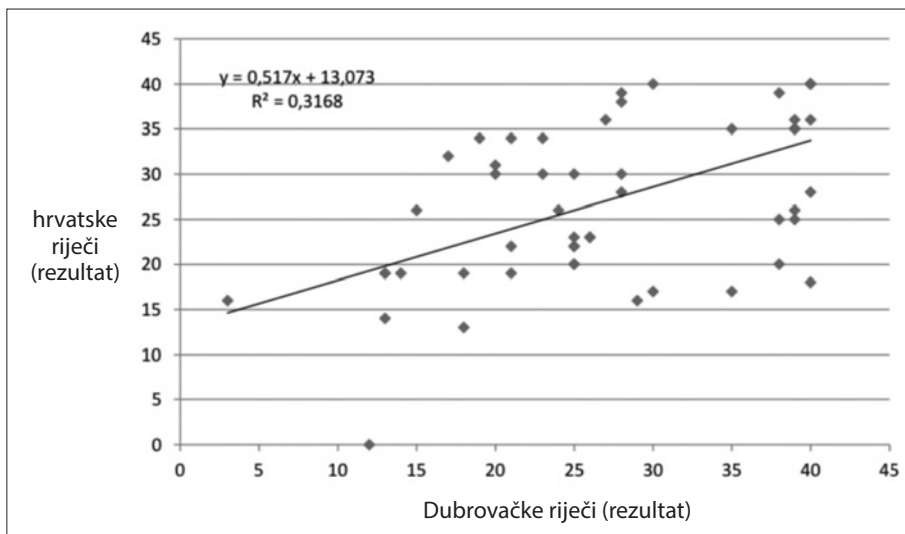
Ispitivanjem se nastojala utvrditi i veza između duljine boravka u Dubrovniku sa znanjem riječi i fraza iz ispitivanoga korpusa. Pretpostavka je da postoji veza između duljine boravka u Dubrovniku i dobivenih rezultata. Očekivano je da će oni koji dulje borave u Dubrovniku imati i bolje rezultate kada je riječ o poznavanju riječi i fraza iz korpusa dubrovačkoga govora. Dobiveni koeficijent korelacije iznosi 0,81, što ukazuje na to da postoji jaka, pozitivna veza između varijabli duljine boravka i rezultata poznavanja dubrovačkoga govora. Dakle, što je dulji boravak ispitanika u Dubrovniku, to je bolji i rezultat poznavanja riječi i fraza dubrovačkoga govora.

Slika 7. Korelacija duljine boravka s poznavanjem leksika

Također je pretpostavka da postoji razlika u poznavanju riječi i izraza iz ispitivanoga korpusa dubrovačkih riječi i ekvivalenta hrvatskoga standardnog jezika. Spearmanov koeficijent korelacije iznosi 0,72 što ujedno označava jaku, pozitivnu korelaciju između rezultata vezanih za riječi i izraze

iz dubrovačkoga i hrvatskoga standardnog jezika. Istraživanjem je utvrđeno da što je bolji rezultat u poznavanju dubrovačkoga govora, to je bolji rezultat poznavanja hrvatskoga standardnog jezika.

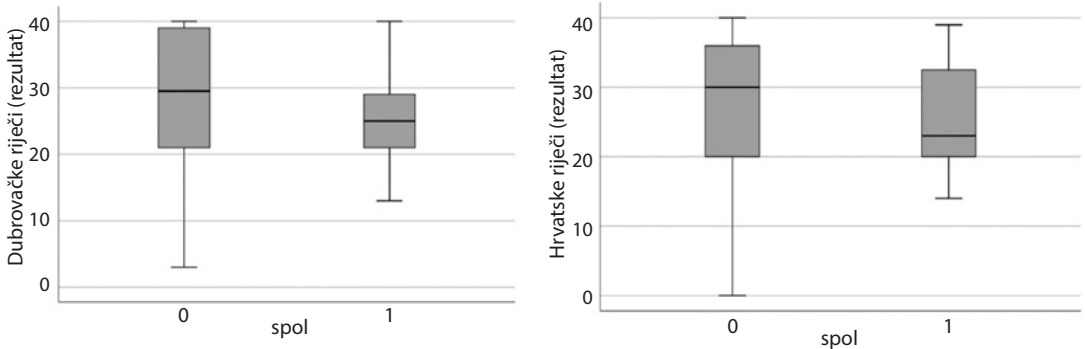
Slika 8. Korelacija poznavanja leksika dubrovačkoga govora i poznavanja standardnih hrvatskih riječi

Dakle, faktor duljine boravka u Dubrovniku pozitivno utječe na poznavanje leksika dubrovačkoga govora, a veza između materinskoga jezika i poznavanja dubrovačkoga govora u tom slučaju ne pokazuje znatan učinak. Stoga je potrebno ispitati strance koji su tek došli u Dubrovnik ili u njemu borave jako kratko.

3.4. Korelacija spola i poznavanja dubrovačkih i hrvatskih riječi

Upitnikom se nastojalo utvrditi i ima li značajnijih razlika u poznavanju dubrovačkih riječi i fraza te njihovih ekvivalenata u hrvatskome standardnom jeziku u odnosu na spol ispitanika. To se ispitalo dvama Mann-Whitneyjevim testovima. Što se tiče poznavanja ispitivanoga dubrovačkog leksika u odnosu na spol, srednja vrijednost rezultata za ženski spol iznosi 29,42, dok je za muški spol srednja vrijednost 26,05. To ukazuje na sličnosti u rezultatima. Mann-Whitneyjev test pokazuje p vrijednost 0,132, što znači da nema značajne razlike u poznavanju ispitivanoga dubrovačkog leksika između dvaju spolova. Kada je riječ o poznavanju ekvivalenata u standardnome hrvatskom jeziku, p vrijednost iznosi 0,232. Dakle, nema značajne razlike u odnosu na poznavanje ispitivanoga leksika u hrvatskome standardnom jeziku i spola ispitanika.

Uočava se da su rezultati ženskih ispitanika šire distribuirani, odnosno pokazuju veću disperziju oko medijalne vrijednosti u oba slučaja (poznavanje ispitivanoga korpusa dubrovačkih riječi i fraza i njihovih ekvivalenata u hrvatskome standardnom jeziku), no obje se skupine ne razlikuju značajno u poznavanju leksika dubrovačkoga govora i hrvatskoga standardnog jezika.

Slika 9. Veza između poznavanja dubrovačkih riječi i fraza te njihovih ekvivalenata u hrvatskome standardnom jeziku u odnosu na spol

3.5. Korelacija dobnih skupina i poznavanja dubrovačkoga govora

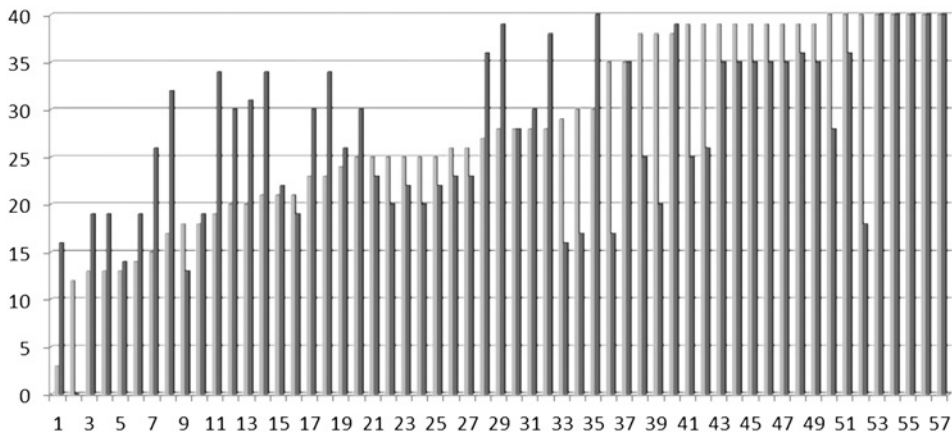
Ispitanici ovoga istraživanja mogu se podijeliti u četiri skupine. Prvu skupinu čine ispitanici do 20 godina (15 ispitanika), drugu skupinu čine ispitanici koji imaju od 21 do 30 godina (14 ispitanika), treću skupinu ispitanici od 31 do 50 godina (12 ispitanika) i četvrtu skupinu čine ispitanici stariji od 50 godina (16 ispitanika). Da bi se ustanovilo postoje li značajne razlike u poznavanju dubrovačkoga govora između najmlađih ispitanika (1. skupina) i najstarijih ispitanika (4. skupina), proveden je Welchov t-test. Prosječni rezultat poznavanja dubrovačkoga govora za prvu skupinu iznosi 26, dok je za drugu skupinu rezultat 23,28. Srednje vrijednosti rezultata slične su za obje skupine što potvrđuje i p vrijednost, koja za dvosmjerni test iznosi 0,36. Dakle, nema značajne razlike u poznavanju dubrovačkih riječi i fraza kod promatranih skupina, kao što značajne razlike ne pokazuje p vrijednost za obje skupine kada je riječ o poznavanju ekvivalenata u hrvatskome standardnom jeziku.

No ako se promatra 1. i 2. (svi ispitanici koji imaju do 30 godina) te 3. i 4. skupina (ispitanici stariji od 30 godina) zajedno, uočavaju se različiti rezultati. Naime, prosječni rezultat poznavanja dubrovačkoga govora mlađe skupine (ispod 30 godina starosti) jest 24,68, dok je za skupinu iznad 30 godina starosti srednja vrijednost 32. Izračunata p vrijednost za dvosmjerni test iznosi 0,0004, što pokazuje da skupina koju čine ispitanici iznad 30 godina starosti značajno

bolje poznaje dubrovački govor. Navedeno se potvrdilo Mann-Whitneyjevim testom čija p vrijednost iznosi 0,003. Kada je riječ o poznavanju riječi i fraza hrvatskoga standardnog jezika dviju promatranih skupina, uočavaju se slične srednje vrijednosti: 26,58 i 28,85. Ujedno je izračunata p vrijednost za dvosmjerni test koji iznosi 0,34, što pokazuje da obje skupine podjednako dobro poznaju standardne ispitivane riječi i fraze hrvatskoga standardnog jezika. Navedeno se također potvrdilo i Mann-Whitneyjevim testom te dobivenom p vrijednosti od 0,2.

3.6. Veza između poznavanja dubrovačkih riječi i fraza te njihovih ekvivalenata u hrvatskome standardnom jeziku

Istraživanjem se nastojala utvrditi veza između rezultata u poznavanju dubrovačkih riječi i fraza te rezultata u poznavanju njihovih ekvivalenata u hrvatskome standardnom jeziku. Stoga je izračunat Spearmanov koeficijent korelacije koji iznosi 0,72, što potvrđuje jaku, pozitivnu korelaciju između rezultata za dubrovačke riječi i fraze te njihove ekvivalente u hrvatskome standardnom jeziku. Dakle, što je ispitanik pokazao bolji rezultat u poznavanju dubrovačkoga govora, to je i bolji rezultat poznavanja hrvatskoga standardnog jezika. Primjerice, ispitanici koji su upoznati sa značenjem riječi dubrovačkoga govora *pantarul*, *butiga*, *bječve*, kao i pozdravnih formula *adio* i *kenova*, znali su i njihove ekvivalentne oblike u standardnome hrvatskom jeziku *vilica*, *trgovina*, *čarape*, *doviđenja* i *što ima nova*.

Slika 10. Veza između poznavanja dubrovačkih riječi i fraza te njihovih ekvivalenata u hrvatskome standardnom jeziku (plavi stupac odnosi se na rezultat u poznavanju dubrovačkih riječi i fraza, a crveni na njihove ekvivalente u hrvatskome standardu)

3.7. Poznavanje određenih parova riječi u odnosu na učenje/neučenje hrvatskoga jezika

Dalje se nastojalo ispitati postoji li značajna razlika u poznavanju pojedinih parova riječi i fraza dubrovačkoga govora i hrvatskoga standardnog jezika između navedene dvije skupine (skupine koja formalno uči i skupine koja formalno ne uči hrvatski jezik). U nastavku su prikazani rezultati za najrelevantnije parove riječi: *jakna – jaketa*, *adio – doviđenja*, *kenova – što ima nova*, *pjat – tanjur*, *patata – krumpir*, *ombrela – kišobran* i *pantarul – vilica*. Rezultati za pojedinačne parove riječi navedeni su u tablici. Prikazano je za svaki par koliko ih, od njih 57, zna obje riječi, te od toga broja koliko je onih koji uče, a koliko onih koji ne uče hrvatski jezik.

Tablica 1. Prikaz češće korištenih parova riječi u odnosu na formalno učenje hrvatskoga jezika

PAROVI	JAKNA -JAKETA	ADIO -DOVIĐENJA	KENOVA -ŠTO IMA NOVA	PJAT -TANJUR	PATATA -KRUMPIR	OMBRELA -KIŠOBRAN	PANTARUL -VILICA
Zna obje riječi	50	55	47	39	49	52	30
Formalno uči hrvatski	62,00 %	56,36 %	63,83 %	74,36 %	59,18 %	57,69 %	60,00 %
Ne uči formalno hrvatski	38,00 %	43,64 %	36,17 %	25,64 %	40,82 %	42,31 %	40,00 %

Srednja vrijednost ispitanika koji ne uče hrvatski jezik iznosi 6,57, dok srednja vrijednost ispitanika koji uče hrvatski jezik iznosi 8,25. Mann-Whitneyjev test pokazuje p vrijednost od 0,006, a time se zaključuje da skupina koja formalno uči hrvatski jezik značajno bolje poznaje navedene parove riječi od skupine koja formalno ne uči jezik (detaljnije na Slika 11). Također je Mann-Whitneyjevim testom provjereno poznavanje parova riječi u odnosu na spol (detaljnije na Slika 12). Pokazana je p vrijednost od 0,73, što znači da nema značajne razlike u poznavanju tih parova riječi u odnosu na spol.

	GRUPA	N	mean rank	sum of ranks
REZULTAT	0	26	22,73	591,00
	1	31	34,26	1062,00
	Total	57		

Slika 11. Prikaz rezultata Mann-Whitneyjeva testa po varijabli – učenje hrvatskoga jezika u formalnome okruženju (škola, tečaj)

	SPOL	N	<i>mean rank</i>	<i>sum of ranks</i>
REZULTAT	0	38	29,51	1121,50
	1	19	27,97	531,50
	Total	57		

Slika 12. Prikaz rezultata Mann-Whitneyjeva testa po varijabli spol

3.8. Rasprava

Analizom rezultata potvrdila se prvotno postavljena hipoteza koja glasi: Ispitanici koji dulje borave na dubrovačkome području poznavat će više dubrovačkih riječi i izraza. Utvrđena je jaka, pozitivna korelacija između duljine boravka na dubrovačkome području s poznavanjem leksika dubrovačkoga govora. Naime, oni koji su došli iz zemalja u kojima materinski jezik nije jedan od slavenskih jezika, a koji su znatno dulje boravili na ispitivanome području, pokazali su bolje rezultate u poznavanju korpusa češće korištenih riječi i fraza dubrovačkoga govora od ispitanika kojima je materinski jezik jedan od slavenskih jezika, a znatno su kraće boravili na ispitivanome području.

Velik dio ispitanika (njih 22 od 57) čine osobe kojima je materinski jezik ukrajinski i koji su u Hrvatsku došli tek prije nešto više od dvije godine. Nije potvrđena druga hipoteza koja glasi: Ispitanici čiji materinski jezik pripada slavenskoj grupi jezika imat će bolje rezultate i poznavati više riječi i izraza. Stoga, ako se želi istražiti znaju li stranci iz slavenskih zemalja bolje leksik dubrovačkoga govora i njegove ekvivalente u hrvatskome standardnom jeziku od ostalih stranaca čiji materinski jezik nije slavenski, trebalo bi se provesti istraživanje sa strancima koji u Dubrovniku žive relativno kratko, tj. nedovoljno dugo da bi značajnije naučili hrvatski jezik u tako kratkome periodu. Glavno je ograničenje činjenica da većina stranaca u navedenome uzorku, koji nisu Slaveni, živi u Dubrovniku dovoljno dugo da bi stekli određenu razinu poznavanja hrvatskoga jezika, dok je uzorak stranaca koji nisu Slaveni i koji žive kratko u Dubrovniku (kraće od dvije godine) premalen da bi se napravila analiza kojom bi se moglo nešto zaključiti o općoj populaciji stranaca u Dubrovniku.

Također je utvrđena snažna, pozitivna veza između poznavanja ispitivanoga korpusa dubrovačkoga govora i poznavanja njihovih ekvivalenata u hrvatskome standardnom jeziku. Međutim, promatrajući dobne skupine, uočeno je da skupina ispitanika iznad 30 godina starosti bolje poznaje ispitivani korpus leksika dubrovačkoga govora od skupine ispod 30 godina

starosti. S druge strane, kada je riječ o poznavanju ekvivalenata u hrvatskome standardnom jeziku, nema značajnije razlike između tih dviju skupina.

S obzirom na to da bi postizanje određene razine međukulturne i komunikacijske kompetencije trebao biti cilj nastave hrvatskoga kao inoga jezika, što je ujedno dug i složen proces, Novak-Milić i Gulešić-Machata (2006: 77–78) pretpostavljaju teme najnužnije na početnoj razini učenja i usvajanja hrvatskoga kao drugoga jezika. Ističu, primjerice, pozdrave i oslovljavanje u različitim prilikama, različitost odgovora na pitanje *Kako si/ste?* koje postoje u hrvatskoj kulturi, primjere za hrvatske dijalekte, razgovorni jezik, sleng, psovke. Također su Udier i Gulešić Machata (2011) u svome radu predstavile model učenja hrvatskoga kao stranoga jezika koji treba uključivati oba varijeteta (viši i niži varijetet). Ističu da se, kada je riječ o leksiku, očekuje upotreba standardnoga leksika u formalnim, a razgovornoga leksika u neformalnim situacijama. Navedeno upućuje i na potrebu za nastavnicima koji će osmisliti vježbe u kojima će uputiti na upotrebu leksika standardnoga jezika i leksika određenoga dijalekta u različitim komunikacijskim kontekstima. Istraživanja u svrhu pisanja diplomskih radova o aspektima dubrovačkoga idioma s ispitanicima kojima je materinski jezik hrvatski, kao što su radovi Brajčić (2022) i Matković (2016), ukazuju na promjene u razumijevanju i poznavanju leksika dubrovačkoga govora kod učenika koji su izvorni govornici hrvatskoga jezika. Takav je rezultat razumljiv jer su jezici živi organizmi koji se pod utjecajem globalizacije i različitih društvenih čimbenika neprestano mijenjaju.

Na tragu navedenih istraživanja u radu se nastojalo ispitati koji je to leksik iz više korpusa riječi koje se mogu uočiti u svakodnevnome govoru koji strani govornici hrvatskoga kao inoga jezika poznaju. Takva i slična istraživanja svakako mogu poslužiti za postavljanje smjernica za bolje, efikasnije učenje hrvatskoga kao stranoga jezika i njegovih dijalekata na mikrolokaciji u kojoj se jezik uči, kao i bolju asimilaciju neizvornih govornika u manju lokalnu sredinu. S obzirom na to da je ispitivanjem obuhvaćen relativno mali broj ispitanika, rezultate ne treba uzeti kao mjerodavan opis stanja svih neizvornih govornika hrvatskoga jezika koji žive na području Dubrovnika i njegove bliže okolice. Istraživanje ipak pruža svojevrzne smjernice svima koji bi u budućnosti mogli detaljnije prionuti istraživanju leksika dubrovačkoga govora neizvornih govornika koji žive u Dubrovniku.

4. Zaključak

Istraživanje potvrđuje da duljina boravka u mjestu u kojemu se jezik uči i/ili usvaja značajno utječe na poznavanje leksika dubrovačkoga govora kod neizvornih govornika hrvatskoga jezika. Naime, ispitanici koji su dulje boravili na širem području Dubrovnika pokazali su bolje rezultate u prepoznavanju i razumijevanju leksika dubrovačkoga govora, neovisno o materinskome jeziku. Snažna korelacija između poznavanja dubrovačkoga govora i standardnoga hrvatskog jezika upućuje na važnost uključivanja dijalektalnih elemenata u nastavu hrvatskoga kao stranoga jezika. S obzirom na to da je razvijanje komunikacijske kompetencije ključno za uspješno snalaženje u stvarnim jezičnim situacijama, rezultati istraživanja potvrđuju potrebu za usvajanjem i standardnoga i razgovornoga leksika da bi se omogućila učinkovitija komunikacija u svakodnevnome životu. Na kraju, navedeni rezultati mogu poslužiti kao korisne smjernice za daljnja istraživanja leksika dubrovačkoga govora neizvornih govornika koji žive u Dubrovniku.

Literatura

- BAGARIĆ, Vesna; MIHALJEVIĆ DJIGUNOVIĆ, Jelena. 2007. "Definiranje komunikacijske kompetencije." *Metodika*, 8 (14): 84–93. <https://hrcak.srce.hr/26943>. Pristup 10. veljače 2025.
- BOJANIĆ, Mihajlo; TRIVUNAC, Rastislava. 2020. *Rječnik dubrovačkog govora*. Dubrovnik: Nikola Tolja (vlastita naklada).
- BEGO-URBAN, Melita. 2010. *Škrinja uspomena – Dubrovački jezični pabirci*. Dubrovnik: Čibača: Humanitarno društvo Župe dubrovačke.
- BRAJČIĆ, Lidia. 2022. *Poznavanje leksika dubrovačkoga govora kod učenika osnovne škole: diplomski rad*. Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet.
- ĆOSO, Zoran. 2016. "Problematika ovladavanja jezikom." *Croatica et Slavica Iadertina*, 12/2(12.): 493–512. <https://hrcak.srce.hr/178252>. Pristup 18. prosinca 2023.
- JELASKA, Zrinka i suradnici. 2005. *Hrvatski kao drugi i strani jezik*. Zagreb: Hrvatska Sveučilišna naklada.
- JELASKA, Zrinka. 2016. "Ini hrvatski jezik i identitet – od stranoga do nasljednoga govornika." *Drugi: alteritet, identitet, kontakt u hrvatskome jeziku, književnosti i kulturi (zbornik radova 44. seminara Zagrebačke slavističke škole)*. Ur. Pišković, Tatjana; Vuković, Tvrtko. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
- KATIČIĆ, Radoslav. 2004. "Hrvatski jezični standard." *Jezik*, 51(2): 49–60. <https://hrcak.srce.hr/204986>. Pristup 18. prosinca 2023.
- LISAC, Josip. 2003. *Hrvatska dijalektologija 1., Hrvatski dijalekti i govori štokavskog narječja i hrvatski govori torlačkog narječja*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.

- MAČEK, Dora. 1987. „Regionalne varijante u nastavi stranih jezika; pomoć ili smetnja“. *Jezični varijeteti i nastava jezika (zbornik radova)*. Zagreb: Društvo za primijenjenu lingvistiku Socijalističke Republike Hrvatske: 23–32.
- MATKOVIĆ, Jelena. 2016. *Dubrovački idiom u nastavi hrvatskoga jezika: diplomski rad*. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet.
- MEDVED KRAJNOVIĆ, Marta. 2010. *Od jednojezičnosti do višejezičnosti: Uvod u istraživanja procesa ovladavanja inim jezikom*. Zagreb: Leykam International.
- MLADOŠIĆ, Davor; MILOŠEVIĆ, Maja. 2011. *Naški – Dubrovački rječnik*. Dubrovnik: Verbum publicum.
- NOVAK-MILIĆ, Jasna; GULEŠIĆ-MACHATA, Milvia. 2006. „Međukulturna kompetencija u nastavi hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika“. *Lahor: časopis za hrvatski kao materinski, drugi i strani jezik 1* (1); 69–82.
- PAVIČIĆ TAKAČ, Višnja; BAGARIĆ MEDVE, Vesna. 2013. *Jezična i strategijska kompetencija u stranome jeziku*. Osijek: Filozofski fakultet u Osijeku.
- UDIĆ, Sanda Lucija; GULEŠIĆ MACHATA, Milvia. 2011. „Kakvom jeziku poučavati neizvorne govornike? Viši i niži varijetet u poučavanju hrvatskoga kao inog jezika“. *Nova Croatica: časopis za hrvatsku književnost i kulturu 5* (35), 5 (55): 329–349.
- VRHOVAC, Yvonne. 2001. *Govorna komunikacija i interakcija na satu stranoga jezika*. Zagreb: Naklada Ljevak.
- VULIĆ, Sanja, ŠIMUNKOVIĆ, Ljerka. 2015. “O leksičkim različitostima dubrovačkoga i splitskoga organskog idioma”. *Čakavska rič, XLIII* (1-2): 31–60. <https://hrcak.srce.hr/148427> Pristup 10. veljače 2025.
- Zajednički europski referentni okvir za jezike: učenje, poučavanje, vrednovanje* 2005. Vijeće za kulturnu suradnju, Odbor za obrazovanje, Odjel za suvremene jezike, Školska knjiga i Vijeće Europe, Zagreb, Strasbourg.

Izvori

URL 1: <https://dzs.gov.hr/print.aspx?id=88&url=print> Pristup 15. prosinca 2023.

URL 2: <http://ihjj.hr/stranica/o-hrvatskome-jeziku/26/>. Pristup 15. prosinca 2023.

Upitnik o poznavanju leksika dubrovačkoga govora

Upitnik je anoniman i bit će korišten u svrhu istraživačkoga rada o poznavanju leksika dubrovačkoga govora i hrvatskoga standardnog jezika kod stranih žitelja Dubrovnika. Molimo vas da upitnik ispunite bez provjeravanja značenja riječi da bismo imale realan prikaz poznavanja ispitivanoga leksika.

(The questionnaire is anonymous and will be used for the purpose of research on the knowledge of the lexicon of Dubrovnik speech and the Croatian standard language among foreign residents of Dubrovnik. Please complete the questionnaire without checking the meaning of the words in order to have a realistic picture of the knowledge of the tested lexicon.)

Godina rođenja (birth year) _____

Materinski jezik (mother tongue) _____

Koliko dugo živite u Dubrovniku? _____

(How long have you been living in Dubrovnik?) _____

Učite li formalno hrvatski jezik (tečaj, škola)? *(Have you been learning Croatian at school or at Language Center?)* _____

Procjena razine znanja hrvatskoga jezika:
(your Croatian language proficiency levels)

A1 A2 B1 B2 C1 C2

Poznajete li ove riječi? Koje je njihovo značenje? *(Do you know the meaning of the following words? If yes please write the meaning of those words on standard Croatian, English or Your Mother tongue.)*

1. PJAT		2. JAKETA	
3. KIKARA		4. ČESAN	
5. PANTARUL		6. ŠPIGETA	
7. OŽICA		8. OMBRELA	
9. ŠPAHER		10. GAĆE	
11. OBJED		12. KORPIĆ	

13. KAJIŠ		14. LINCUL	
15. KOTULA		16. KUŠIN	
17. DELICIJA		18. ŠUGAMAN	
19. BALANČANA		20. ZAHOD	
21. CUKAR		22. FUNJESTRA	
23. POMADORA		24. KANTUN	
25. PATATA		26. SKALIN	
27. DINJA		28. ADIO	
29. KUKUMAR		30. KENOVA	
31. PJACA		32. PREŠA	
33. BUTIGA		34. ŠPORAČ	
35. OČALE		36. SINJORINA	
37. REBATINKE		38. KUČAK	
39. BJEČVE		40. BURSA	

Poznajete li ove riječi? Koje je njihovo značenje?

1. TANJUR		2. ŽLICA	
3. RUČAK		4. VEZICA ZA CIPELE	
5. ŠEČER		6. POSLASTICA	
7. TRGOVINA		8. PATLIDŽAN	
9. NAOČALE		10. JEANS HLAČE	
11. ŽURBA		12. ČARAPA	
13. PRLJAV		14. TORBA	
15. JAKNA		16. HLAČE	
17. KIŠOBRAN		18. JASTUK	
19. GRUDNJAK		20. ŠTEDNJAK	
21. PROZOR		22. NAVLAKA	
23. SUKNJA		24. RUČNIK	

25. WC, TOALET		26. KRUMPIR	
27. UGAO		28. LUBENICA	
29. ŠALICA		30. STUBA, STEPENICA	
31. VILICA		32. DOVIĐENJA, ZBOGOM	
33. REMEN		34. PAS	
35. RAJČICA		36. ZBOGOM	
37. KRASTAVAC		38. DOBAR DAN, ŠTO IMA NOVA?	
39. TRŽNICA		40. GOSPOĐICA	

KNOWLEDGE OF LEXICON OF DUBROVNIK'S SPEECH AMONG NON-NATIVE SPEAKERS OF CROATIAN LANGUAGE

Summary

Language is an extremely dynamic creation prone to frequent changes and adaptations. Changes are not only visible at the level of the language as a standard, but also relate to the areas of dialects and local speech. All local speech is undergoing numerous changes, primarily due to the influence of globalization, media communication, but also the standard language. Despite the strong influence of the modern way of life and technological progress, the lexicon of the Dubrovnik speech recorded in the dictionaries of the Dubrovnik speech *Škrinja uspomena - Dubrovački jezični pabirci* by Melita Bego-Urban, *Naški - Dubrovački rječnik* by Davor Mladošić and Maja Milošević, and the *Dictionary of the Dubrovnik Speech* by Mihajlo Bojanić and Rastislava Trivunac is still preserved and used in everyday communication. Therefore, the main focus of the paper is precisely the Dubrovnik speech and its reception by non-native speakers. More specifically, the paper attempts to examine the knowledge of the lexicon of Dubrovnik speech on a selected corpus of words from everyday life (food, clothing, household) of non-native speakers of the Croatian language who reside in the area of Dubrovnik and its immediate surroundings.

KEYWORDS: *Croatian as a foreign language, language, language acquisition, language exposure, lexicon of Dubrovnik's speech*